

Trzy inicjatywy – wielka szansa rozwoju regionów

GRAŻYNA URBAŃSKA

W odpowiedzi na wyzwania XXI wieku w zakresie konkurencji światowej i globalizacji, stale rosnącej potrzeby zwiększania wydajności oraz innowacyjności gospodarki europejskiej, a co za tym idzie najbardziej efektywnego wykorzystania funduszy strukturalnych oraz walki ze skutkami kryzysu gospodarczego coraz więcej krajów i regionów sięga po możliwości, jakie dają instrumenty finansowe oferowane przez Komisję Europejską.

W perspektywie finansowej 2007–2013 Polska otrzyma największą spośród wszystkich krajów Unii Europejskiej pomoc finansową. Trzeba pamiętać, że podział środków w kolejnych latach programowania nie zawsze będzie dogodny dla naszego kraju i może odbiegać od naszych oczekiwań. Należy się zastanowić, czy nie warto użyć części dostępnych środków do stworzenia instrumentów, z których będzie można korzystać w dalszej przyszłości.

Obecna sytuacja gospodarcza na świecie, spadek zaufania do instytucji finansowych utwierdza nas tylko w przekonaniu, że nowe instrumenty finansowe kreowane z inicjatywy Unii Europejskiej (Jeremie, Jessica i Jaspers) dają gwarancję właściwego i profesjonalnego opracowania i wdrożenia projektów dla nowych krajów członkowskich.

Powyższe inicjatywy zostały en bloc przyjęte do realizacji przez rządy Grecji, Bułgarii, Rumunii, Słowacji, Łotwy, Hiszpanii, Francji. W Polsce prowadzone są na bieżąco robocze konsultacje z Komisją Europejską w celu wyjaśnienia kwestii problematycznych i interpretacji uregulowań dotyczących instrumentu, jakim jest Jeremie.

Jessica dla miast

Jessica jest to program zrównoważonego rozwoju miast. Celem programu jest wsparcie trwałych inwestycji w obsza-

rach miejskich. Jest to wspólna inicjatywa Komisji Europejskiej, Europejskiego Banku Inwestycyjnego i Banku Rozwoju Rady Europy. Zaangażowane strony mają już duże doświadczenie w dziedzinie kredytów na rzecz rozwoju i odnowy obszarów miejskich, jak również budownictwa socjalnego. Jessica została uruchomiona, aby zapewnić pomoc i nowe możliwości organom zarządzającym, odpowiadającym za kolejną generację programów polityki spójności poprzez wykorzystanie dodatkowych zasobów kredytowych dla celów finansowania partnerstwa publiczno-prywatnego i innych projektów rozwoju obszarów miejskich w regionach Unii. Jessica daje dostęp do wiedzy specjalistycznej w zakresie zarządzania, stwarza silne zachęty do pomyślnego wdrożenia przez beneficjentów poprzez połączenie dotacji z kredytami i innymi narzędziami finansowymi, zapewnia także długoterminowy zrównoważony rozwój przez odnawialność wkładu EFRR w funduszach specjalizujących się w inwestycjach w rozwój obszarów miejskich. Banki zobowiązały się do uproszczonego podejścia do kredytowania rozwoju obszarów miejskich, tak aby stało się ono bardziej zrozumiałe dla kredytobiorców. Zasady dotyczące kwalifikowalności wydatków na projekty przy wykorzy-

staniu programu Jessica są takie same jak zasady dotyczące wykorzystania funduszy strukturalnych i uwzględniają

ograniczenia krajowe. Jessica, z wyjątkiem niektórych niekwalifikowalnych pozycji wyszczególnionych w rozporządzeniach, jak na przykład budownictwo mieszkaniowe, w niektórych państwach członkowskich, może pozwolić sobie na bardziej elastyczne zarządzanie projektami, przy jednoczesnym przestrzeganiu zasad dotyczących kwalifikowalności. Niekwalifikowalne składniki mogą być uwzględnione w ramach większego, wielosektorowego projektu miejskiego, pod warunkiem, że inne źródła prywatne lub publiczne zapewnią wystarczającą, dodatkowe środki na sfinansowanie. Może być ono przeznaczone na projekty w dziedzinach:

- infrastruktura miejska: transport, woda, ścieki, energia itp.;
- składniki dziedzictwa kulturalnego, przeznaczone dla turystyki lub innych trwałych celów;
- rozwój nieużytków przemysłowych, w tym czyszczenie i dekontaminacja terenów;
- przestrzeń biurowa dla małych i średnich przedsiębiorstw, IT;
- budynki uniwersyteckie, w tym specjalistyczne instalacje wydziału medycyny, biotechnologii i innych wydziałów;
- usprawnienia efektywności energetycznej.

Przy realizacji programu Jessica należy uwzględnić obecny kontekst miejski, społeczny, gospodarczy, prawny i administracyjny na szczeblu krajowym

Celem programu Jessica jest wsparcie trwałych inwestycji w obszarach miejskich

i regionalnym. Może to wymagać przeprowadzenia badań rozpoznawczych dla niektórych regionów i miast państw członkowskich. Miasta europejskie przyciągają inwestycje i zatrudnienie, oferując szanse rozwoju gospodarczego i wysoką jakość życia.

Miasta mogą podjąć liczne starania w celu poprawy swej atrakcyjności. Stoją jednak przed zróżnicowanymi wyzwaniami: muszą rozwiązać problemy wynikające ze wzrostu demograficznego, wzrostu cen nieruchomości, braku dostępu gruntów, problemów z komunikacją oraz przeciążonych służb publicznych. Aby wzmocnić atrakcyjność miast, należy wziąć pod uwagę cztery fundamentalne kwestie: transport, dostępność i mobilność, dostęp do infrastruktury i usług, środowisko naturalne i fizyczne, sektor kulturalny. Miasta odgrywają kluczową rolę w obszarze gospodarczej konkurencyjności. Mogą zapewnić stymulujące warunki dla innowacyjności i biznesu oraz tworzenia i rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, uprościć administrację publiczną i wspierać partnerstwa pomiędzy uniwersytetami, instytucjami badawczo-rozwojowymi i sektorem prywatnym.

Należy pamiętać, że celem projektu jest przede wszystkim rewitalizacja miast, głównym priorytetem zagospodarowanie zdegradowanych dzielnic, budowa systemu bezpieczeństwa publicznego, odnowa mieszkalnictwa, przywrócenie użyteczności publicznej bezużytecznych dziś obszarów typu tereny popegeerowskie, stare fabryki. Pienią-

dze przeznaczone byłyby na remonty, modernizację, ocieplenia, renowacje ale nie na budowę nowych mieszkań. Obszar doinwestowywany musi się charakteryzować wysokim stopniem bezrobocia, przestępczością, biedą i niskim poziomem działalności gospodarczej. Dzięki inicjatywie Jessica instytucje zarządzające programami operacyjnymi będą mogły korzystać z usług zewnętrznych ekspertów oraz uzyskać zwiększony dostęp kapitału w celu wspierania rozwoju miejskiego. Zamiast jednorazowej pomocy będzie to zwrotna pomoc odnawialna, dzięki czemu pieniądze będą wykorzystywane wielokrotnie. W ten sposób raz podarowany regionowi milion euro, zamiast jednorazowego skonsumowania, wróci z odsetkami. Kapitał się powiększy i następnie można pożyczyc lub poręczyć tę kwotę jeszcze raz. I tak w nieskończoność. Projekt opiera się na tworzeniu finansowych wehikułów, które staną się nowymi aktorami gospodarczymi w regionie.

Ważnym elementem projektu jest możliwość kojarzenia środków publicznych z kapitałem prywatnym. Inwestorzy przestaną być karani obniżeniem dotacji z uwagi na duży zysk generowany przez dofinansowaną unijnymi środkami inwestycję, jak odbywało się do tej pory. Teraz będzie przeciwnie. W przypadku projektu Jessica przychód z projektu zaczyna być premiowany. To właśnie jest ta innowacyjność.

Jessica powoli zyskuje zainteresowanie wśród naszych samorządowców. Jednak

niektóre z nich nie wykazały do chwili obecnej zainteresowania projektem. Dobrym przykładem natomiast może być Kraków realizujący projekty modernizacji komunikacji miejskiej i podmiejskiej oraz wprowadzenie biletów elektronicznych. Miastami przejawiającymi zainteresowanie są również: Lublin, Szczecin czy Łódź.

Jessica bywa postrzegana jako spadkobierczyni inicjatywy Urban, jednak trzeba zauważyć, że to już nie jest program grantowy, ale system wspierania rozwoju obszarów miejskich, ich rewitalizacji oraz – w uzasadnionych przypadkach – budownictwa socjalnego. Jessica ma stymulować rozwój miast, a w konsekwencji doprowadzić do tworzenia na ich terenie trwałych miejsc pracy.

Jeremie dla MŚP

W kontekście rozwoju miast na uwagę zasługuje również kolejna inicjatywa Komisji Europejskiej, którą jest projekt Jeremie. To inicjatywa finansowa stworzona przez Komisję Europejską, Europejski Bank Inwestycyjny i Europejski Fundusz Inwestycyjny dla małych i średnich przedsiębiorstw finansowana z funduszy unijnych strukturalnych na lata 2007–2013 za pomocą tzw. funduszy holdingowych, tj. funduszy poręczeniowych i pożyczkowych, które są nadzorowane przez władze krajowe i samorządy województw.

Inicjatywa Jeremie została opracowana celem zwiększenia dostępności finan-

sowania dla małych i średnich przedsiębiorstw w okresie programowania 2007–2013 do europejskich funduszy strukturalnych. Ma wiele zalet, między innymi długoterminową trwałość poprzez obrotowy charakter funduszy oraz motywację do lepszego wykorzystania przez część beneficjentów.

Istotnym dokumentem podkreślającym wagę inicjatywy jest „Opinia w sprawie wspólnej inicjatywy Jeremie” wydana w marcu 2006 roku przez Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny. Dokument przedstawia inicjatywę Jeremie jako inteligentne narzędzie koordynacji i racjonalizacji dostępnych instrumentów kredytowych.

W Polsce pokutuje pogląd, że jeśli Jeremie nie jest wdrożony, to istnieje możliwość dawania grantów pośrednikom finansowym bez jakichkolwiek uwarunkowań.

Na podstawie obowiązującego prawa Unii Europejskiej oraz odpowiednich pism przewodnich trzeba zaznaczyć, że prawodawstwo UE w sprawie funduszy strukturalnych na nowy okres programowania 2007–2013 stosuje się do wszystkich systemów inżynierii finansowej, tj. do inżynierii finansowej wdrożonej poprzez fundusz finansujący Jeremie, jak i bezzwrotny fundusz dla pośrednika finansowego jako grant. W ramach tej inicjatywy część funduszy przeznaczonych na wsparcie finansowe na rzecz MŚP będzie mogła być zmieniona na długookresową pomoc poprzez inżynierię finansową, a dodatkowo oferowane w jej ramach będą instrumenty takie, jak pożyczki czy poręczenia. Kapitał ryzyka będzie mógł być używany w sposób ciągły i odnawialny w gospodarce regionu zamiast stanowić jednorazowy grant. Pozwoli to na zwiększenie nie tylko zakresu instrumentów finansowych dostępnych dla przedsiębiorstw oraz realnego budżetu przeznaczanego na ich finansowanie, ale i efektywności wsparcia sektora małych i średnich przedsiębiorstw. Fundusze przeznaczone na inicjatywę Jeremie będą mogły być wsparte dodatkowymi środkami z Europejskiego Funduszu Inwestycyjnego i z innych instytucji międzynarodowych, a także środkami pochodzącymi z sektora prywatnego.

Głównym celem inicjatywy Jeremie jest optymalne wykorzystanie środków prze-

znaczonych na wsparcie MŚP w ramach funduszy strukturalnych. Inicjatywa ma pomóc przezwyciężyć trudności w dostępie do finansowania, w szczególności poprzez zapewnienie dostępu do mikrokredytów, kapitału podwyższonego ryzyka, kredytów i gwarancji, a także innych innowacyjnych form finansowania dla sektora MŚP. Umożliwia ona państwom członkowskim i regionom przeznaczenie funduszy strukturalnych na stworzenie grupy instrumentów finansowych do wsparcia małych i średnich przedsiębiorstw. Najważniejszą funkcją oferowaną przez Jeremie jest to, że wszystkie instrumenty finansowe są odnawialne, w przeciwieństwie do jednorazowych grantów, pieniądze programu Jeremie otrzymane w postaci np. pożyczki, przedsiębiorca musi spłacić. Dzięki temu środki będą ciągle w ruchu, a przedsiębiorca wielokrotnie będzie mógł ubiegać się o poręczenie czy gwarancje bankowe. To jest korzystne rozwiązanie dla przedsiębiorstw ze względu na zapewnienie ciągłości finansowania. Środkami zgromadzonymi w ramach Jeremie będzie zarządzał fundusz zarządzający, wybrany na zasadach przetargu. W przypadku nieprzystąpienia przez Polskę na szczeblu centralnym do inicjatywy, każdy region może zażyczyć sobie, by funduszem zarządzającym był Europejski Fundusz Inwestycyjny. Należy jednak pamiętać, że za taką usługę

Wsparcie Jaspers ma wyłącznie charakter doradczy i o tym należy pamiętać, przystępując do współpracy.

zostanie potrącona prowizja. Gdyby Polska przystąpiła do programu na poziomie centralnym, musiałaby poświęcić część środków, które zostały ulokowane dla priorytetu trzeciego (3.2.) Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka. Ale bardziej realne jest to, że rząd podpisze umowę o zarządzanie z poziomu regionalnego. Dzięki temu środki będą pochodzić z regionalnych programów operacyjnych. Znaczący to, że nie wszystkie regiony muszą przystępować do programu w jednakowym czasie.

Najbardziej zaangażowanymi regionami w negocjacjach są województwa: wielkopolskie, pomorskie, zachodniopomorskie i łódzkie. Niektóre twierdzą wręcz, że projekt Jeremie nie leży w sferze ich zainteresowania. Nie wiadomo, czy to rezultat braku wiedzy na temat projektu i sposobu finansowania, czy zwyczajna buta urzędników.

Najważniejszymi założeniami programu są:

- pierwszeństwo finansowania mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw oraz dla wysoce innowacyjnych projektów;
- możliwość wykorzystania odnawialnych instrumentów rynku finansowania, zamiast jednorazowych dotacji;
- uwzględnienie specyfiki lokalnych potrzeb małych i średnich przedsiębiorstw przy budowaniu ofert produktów finansowych;
- po przekształceniu z POIG na Jeremie przedsiębiorcy będą mogli korzystać z funduszy do 2013 roku plus dwa lata, ponieważ źródła finansowania są odnawialne i nie podlegają zasadom funduszy strukturalnych.

Obie inicjatywy Jessica i Jeremie pojawiają się jako odpowiedź na istniejącą lukę finansową. Wsparcie w przypadku Jeremie powinno trafić do podmiotów, które nie mają dostępu do finansowania bankowego. W przypadku luki finansowej środki publiczne interweniują tam, gdzie inwestowaniem nie jest zainteresowany kapitał prywatny: na obszarach zdegradowanych i przeznaczonych do rewitalizacji. Kapitał umieszczony w funduszach miejskich tworzy warunki do inwestowania kapitałowi prywatnemu, jednocześnie biorąc na swoje barki znaczną część ryzyka. Jeremie i Jessica są swoistym pilotażem w poszukiwaniu nowych dróg dla dystrybucji unijnych milionów. Ideą tych programów jest zastąpienie bezzwrotnej dotacji pożyczką bankową lub poręczeniem. W ten sposób raz uruchomiony pieniądź krąży wśród potrzebujących wielokrotnie. Stosowane instrumenty mogą być elastyczne i dostosowywane do istniejącej sytuacji gospodarczej. W dobie kryzysu można oferować więcej instrumentów wysokiego ryzyka, rekompensując przedsiębiorstwom utrudniony dostęp do kredytu bankowego. Natomiast w okresie rozkwitu gospodarczego należy położyć nacisk na firmy startujące, na pożyczki dla studentów i absolwentów.

Jaspers – wsparcie dużych projektów

Inicjatywą Komisji Europejskiej, która już osiadła na rynku polskim, jest Jaspers.

Jaspers – Joint Assistance to Support Projects in European Regions – to wspólna inicjatywa wsparcia, mająca na celu pomaganie państwom członkowskim w Europie Środkowej i Wschodniej w przygotowaniu wysokiej jakości projektów, które otrzymają pomoc z funduszy strukturalnych UE i z Funduszu Spójności. To ogromna szansa na pobudzenie wzrostu gospodarczego, stworzenia nowych miejsc pracy oraz poprawę konkurencyjności całej Unii.

Inicjatywa ta dotyczy wsparcia dużych projektów inwestycyjnych od 25 mln euro w sektorze środowiska oraz od 50 mln euro w sektorze transportu i innych sektorach, które kwalifikują się do wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Funduszu Spójności. Wsparcie nie ma charakteru finansowego, ma charakter wyłącznie doradczy. Mimo że Jaspers skupia się na dużych projektach inwestycyjnych, to w przypadku mniejszych krajów lub projektów służących jako pilotażowe najlepszej praktyki te progi traktowane są bardzo elastycznie.

Kolejnym warunkiem jest wpisanie na listę projektów kluczowych. Projekty, które mają uzyskać wsparcie w ramach Jaspers, zgłaszają instytucje zarządzające programami operacyjnymi we współpracy z instytucjami pośredniczącymi. Dlatego jednostki samorządu terytorialnego muszą taki projekt zgłosić władzom województwa i walczyć o umieszczenie go w tzw. indykatywnym wykazie dużych projektów.

Przedmiotem wsparcia Jaspers jest pomoc techniczna w przygotowaniu dużych projektów inwestycyjnych w zakresie:

- weryfikacji przygotowanej dokumentacji (studium wykonalności, sposób wyliczenia poziomu dofinansowania, dokumentacja środowiskowa);
- analizy wybranych kwestii problemowych;
- doradztwa i wsparcia w rozwiązywaniu kwestii istotnych dla przygotowania projektu (np. pomoc publiczna);
- wsparcia o charakterze horyzontalnym związanym z przygotowaniem dużych projektów (wytyczne dla projektów generujących dochód, programy pomocy publicznej);
- polepszenia jakości wniosków o dofinansowanie zatwierdzonych przez Komisję Europejską;

Zdjęcia: www.photos.com

Jaspers dotyczy dużych inwestycji, m.in. w sektorze transportu

- wsparcia przy określeniu warunków dla konsultantów przygotowujących dokumentację (specyfikacja istotnych warunków zamówienia);
- wsparcia na etapie koncepcyjnym przygotowania projektów (analiza optymalnych rozwiązań instytucjonalnych, niezależna ocena przy wyborze wariantu realizacji, weryfikacja przyjętych założeń, identyfikacja pominiętych lub niedostatecznie uwzględnionych elementów krytycznych, weryfikacja na wczesnym etapie kwalifikowalności).

Cele inicjatywy Jaspers to:

- wsparcie przygotowania dużych projektów inwestycyjnych;
- przyspieszenie przygotowania projektów umożliwiających wykorzystanie środków unijnych przyznanych Polsce;
- polepszenie jakości wniosków o dofinansowanie zatwierdzonych przez Komisję Europejską.

Za korzystanie z usług ekspertów zatrudnionych w ramach Jaspers beneficjent nie ponosi kosztów finansowych, nie ma obowiązku korzystania z kredytów Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju czy Europejskiego Banku Inwestycyjnego. Pomoc jest wsparta z EBI i EBOR w postaci zasobów ludzkich w połączeniu ze środkami finansowymi z budżetu pomocy technicznej Komisji Europejskiej. Beneficjenci i instytucje uczestniczące w monitorowaniu realizacji inicjatywy Jaspers ponoszą koszty związane z organizacją spotkań oraz przekazywaniem dokumentów.

Jaspers działa na podstawie corocznych planów uzgodnionych pomiędzy przedstawicielami Jaspers, Komisji Europejskiej a Ministerstwem Rozwoju Regionalnego. Pierwszy plan działań dla Polski został podpisany w sierpniu 2006

r. i obejmuje projekty z sektora transportu, energetyki, środowiska i infrastruktury informatycznej.

Plan działań na 2007 r. zawiera projekty z sektora transportu, energetyki, środowiska, infrastruktury B+R, rekultywacji oraz infrastruktury społecznej przewidziane do realizacji w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej oraz regionalnych programów operacyjnych. Co roku Polska uzgadnia z Jaspers i Komisją Europejską plan działań na dany rok, wskazując projekty do wsparcia. Przy uzgadnianiu projektów bierze się pod uwagę projekty, dla których wsparcie nie zostało w danym roku zakończone oraz ograniczone możliwości w ramach Jaspers.

Plany uwzględniają specyficzną sytuację poszczególnych krajów i w razie potrzeby, przy zmieniających się warunkach mogą być modyfikowane.

Projekty do wsparcia w ramach Jaspers zgłaszają instytucje zarządzające programami operacyjnymi we współpracy z instytucjami pośredniczącymi. Zgłaszane projekty powinny być przewidziane do realizacji, tzn. wskazane w indykatywnym wykazie dużych projektów dla danego programu operacyjnego.

Szukając sposobu na dofinansowanie danego projektu, należy sięgnąć do programów operacyjnych; programy to dokumenty przygotowane przez rząd lub województwa. Wytyczają one cel strategiczny, jaki ma zostać osiągnięty dzięki ich realizacji. Z kolei sposób realizacji tego celu wyznaczają priorytety programu. Właśnie z nich bierze się udział programów na tzw. osie prioryteto-

we. Przedstawiają one ogólny kierunek i sposób, w jaki w kraju powinny być wydawane środki pochodzące z funduszy strukturalnych. Natomiast osie priorytetowe podzielone są na działania. Ich numeracja wskazuje na kolejność i umieszczenie w konkretnej osi priorytetowej. Dla przykładu działanie 3.4. oznacza, że realizuje ono trzecią oś i jest to czwarte działanie przewidziane w niej do realizacji. Z kolei działania, już bardzo szczegółowo, wskazują, kto i na jakich warunkach i jakie projekty może realizować, zachowując szansę na uzyskanie dofinansowania.

Prześledzenie dokładnego opisu działania, który znajduje się w tzw. uszczegółowieniu, pozwala ostatecznie rozstrzygnąć, czy planowany projekt klasyfikuje się do uzyskania wsparcia z wybranego programu.

W obrębie konkretnych działań prawo do składania wniosków o dofinansowanie mają wyznaczone podmioty, są to tzw. beneficjenci. Istnieją działania, w których liczba tych podmiotów jest bardzo duża. Są również takie, gdzie jest wskazany jeden konkretny beneficjent. Samorządy muszą szukać takich działań, w których jednostki samorządu terytorialnego wymienione będą jako potencjalni wnioskodawcy. W niektórych działaniach, chociaż są one wskazane jako beneficjenci, możliwość ubiegania się o środki jest ograniczona. Działania takie wskazują, że projekty mogą na przykład być realizowane tylko przez samorząd wojewódzki. Z kolei za realizację każdego programu odpowiadają różne instytucje. Należą do nich: instytucja zarządzająca – sprawująca ogólny nadzór nad realizacją programu, instytucja pośrednicząca – odpowiedzialna za proces oceny merytorycznej i podejmowanie decyzji w sprawie przyznania dofinansowania oraz instytucja wdrażająca – odpowiedzialna za przyjmowanie wniosków, ich pierwszą ocenę formalną oraz kontakt z beneficjentem. Każdy program wyraźnie wskazuje, jakie instytucje pełnią opisane funkcje.

Zgłaszane do Jaspers projekty powinny charakteryzować się jedną z następujących cech:

- mieć nietypowy, wyjątkowo skomplikowany charakter, np. związany z kwestiami środowiskowymi, pomocą publiczną;
- mieć charakter projektów pilotażowych, aby wyniki dla danego projektu

mogły być wykorzystane przy innych, podobnych projektach;

- wartość projektu warunkująca powodzenie całego programu.

Przy wykorzystaniu pomocy z Jaspers nie ma obowiązku łączenia funduszy unijnych z kredytami EBI i EBOR, ale władze krajowe, jeżeli tego pragną, mogą zaciągnąć kredyty w EBI lub EBOR na projekty przygotowywane przy wsparciu Jaspers. Jaspers pomaga w przygotowaniu wysokiej jakości projektów, które kwalifikują się do otrzymania wsparcia z funduszy strukturalnych i spójności w państwach członkowskich Unii Europejskiej objętych celem konwergencji. Pierwszeństwo przyznaje się jednak dużym projektom i programom realizowanym w dwunastu państwach członkowskich, które weszły do Unii w 2004 i 2007 r.

Objęte pomocą są przede wszystkim projekty infrastruktury, których celem jest modernizacja sieci transportu, programów ochrony środowiska i inwestycji przyczyniających się do zwiększenia efektywności energetycznej i wykorzystujących energię odnawialną. Jaspers pomaga również w przygotowywaniu projektów usprawnienia systemów transportu intermodalnego i transportu miejskiego oraz dużych projektów w innych sektorach, na przykład w dziedzinie zdrowia, edukacji i rozwoju miejskiego. Udziela także pomocy na każdym etapie cyklu projektu od wczesnych etapów przygotowywania koncepcji projektu po złożeniu wniosku o fundusze unijne lub decyzję władz krajowych o przyznaniu funduszy. Pomoc ta może obejmować aspekty techniczne, ekonomiczne czy inne prace przygotowawcze konieczne do pełnego opracowania projektu. Pomoc w ramach Jaspers to również udzielanie wszelkich porad, opracowywanie i przegląd struktur projektu, diagnostyka i usuwanie istniejących ograniczeń, identyfikacja dotychczas nierozwiązanych problemów i usuwanie ich, przykładem mogą być kwestie w zakresie pomocy państwowej czy oceny oddziaływania na środowisko naturalne. Należy jednak pamiętać, że odpowiedzialność za szczegółową pracę techniczną w największym stopniu spoczywa na krajach – beneficjentach. Wsparcie Jaspers najczęściej przybiera postać:

- weryfikacji przygotowanej dokumentacji;
- analizy wybranych kwestii problemowych, np. analiza optymalnych roz-

wiązań instytucjonalnych, ocena wariantu realizacji, analiza elementów krytycznych projektu;

- wsparcia przy określaniu warunków dla konsultantów przygotowujących dokumentację.

Korzystając z pomocy Jaspers, pamiętajmy:

- wsparcie jest bezpłatne;
- ale beneficjent jest odpowiedzialny za organizację spotkań i za przekazywanie dokumentów (to są koszty beneficjenta);
- ta instytucja ma nam wyłącznie doradzić;
- instytucja nie udziela pomocy finansowej.

Czy warto korzystać z ich usług?

Na pewno tak. Szczególnie przy trudnych, kontrowersyjnych rozwiązaniach ujętych w projektach pozytywna opinia Jaspers może nam bardzo pomóc przy ostatecznej weryfikacji Komisji Europejskiej, a koszty organizacji, które na pierwszy rzut wydają się bardzo duże, przy całości projektu stanowią niewielką część. Inicjatywa Jaspers już zadomowiła się na rynku polskim, po wielu dyskusjach czy warto, czy też nie, korzystać z jego usług dużo projektów inwestycyjnych z całego kraju trafiło pod czujne oczy ekspertów Jaspers. To jest naprawdę dobra wiadomość.

Natomiast czy Jeremie i Jessica, dwa innowacyjne i przyszłościowe mechanizmy dystrybucyjne dla publicznych środków, nie okażą się zbyt innowacyjne dla polskich instytucji zarządzających, tego jeszcze nie wiadomo. Inicjatywy te zostały opracowane celem zwiększenia dostępności finansowania w okresie programowania 2007–2013. Oparte są na instrumentach inżynierii finansowej i gwarantując elastyczność projektu, powinny być w pełni wykorzystane przez samorządy.

Kryzys ekonomiczny i spadek zaufania do instytucji finansowych na świecie i w krajach Unii Europejskiej utwierdza w przekonaniu decydentów Unii Europejskiej, że nowe instrumenty finansowe (Jeremie, Jaspers, Jessica) dają gwarancję właściwego i profesjonalnego opracowania i wdrażania projektów dla nowych krajów członkowskich, bez konieczności uzupełnień, zmian i dodatkowych kontroli. ■